

Freedom fighter – instructor – professional. On becoming an adult educator in Poland

Wiesław Theiss

University of Warsaw, Warsaw, Poland

Michał Bron

Södertörn University, Stockholm, Sweden

ABSTRACT

The process of the development of the adult educator profession in Poland differed from models and solutions present in other Western countries. There were mainly two reasons for this. Firstly, lack of state independence and a need for patriotic educational work for raising national awareness resulting from it. Secondly, it sought its theoretical background in pedagogy (educational work) and not in psychoanalysis. Thus, in Poland a concept of socio-cultural work, alongside with charitable work, contributed to the formation of a new profession that required a commitment to preserving national identity and became an agent of social development. At first, an activist, who can be called a freedom fighter, carried out the tasks. In the first years after 1918, when Poland regained its independence, a freedom fighter became an instructor, and then, after 1925, a professional.

Key words: social-educational work, adult education, Helena Radlińska, College for Social and Educational Work of the Free Polish University in Warsaw.

Bojownik o wolność – instruktor – profesjonalista. O rozwoju profesji pracownika oświaty dorosłych w Polsce

Wiesław Theiss

Uniwersytet Warszawski, Warszawa, Polska

Michał Bron

Södertörn University, Stockholm, Sweden

STRESZCZENIE

Proces rozwoju profesji pedagoga w zakresie oświaty dorosłych w Polsce był odmienny od modeli i rozwiązań występujących w krajach Europy Zachodniej. Decydowały o tym dwa główne powody. Po pierwsze, warunki niewoli narodowej i wynikająca stąd potrzeba patriotycznej akcji oświatowej na rzecz podnoszenia świadomości narodowej. Po drugie, za podstawy naukowe tej pracy nie służyła psychoanaliza, lecz pedagogika. Stąd w Polsce powstała koncepcja edukacyjnej pracy społeczno-kulturalnej oraz filantropijnej, rozumianej jako służba na rzecz utrzymania tożsamości narodowej oraz rozwoju społecznego. Początkowo zadania te realizował pracownik społeczny, którego umownie można nazwać bojownikiem o wolność. Po 1918 r., kiedy Polska odzyskała niepodległość, bojownik o wolność przeistoczył się w instruktora, by następnie – po 1925 r. – przybrać postać profesjonalisty.

Słowa kluczowe: praca społeczno-oświatowa, oświata dorosłych, Helena Radlińska, Studium Pracy Społeczno-Oświatowej Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie.